

**A DIGITÁLIS MŰALKOTÁSOK MEGJELENÉSI KÉRDÉSEI:
I. TERMINOLÓGIAI PROBLÉMÁK**

**APPEARANCE AND LEGAL TERMINOLOGY OF DIGITAL ARTWORKS:
PART ONE: THOUGHTS ON TERMINOLOGY**

Sztermen Orsolya Lili*

Abstract

The emergence of blockchain-based technologies and NFTs both serve the protection of artworks traded in the online space and arise questions in legislative and artistic spheres. The value and turnover of atypical works of art – deviate from traditionally created, -appeared artefacts – in the online space have grown by leaps in the 21st century, but there is neither precise terminology nor stable legal regulation behind this phenomenon. In my study, I undertake no less a task than the presentation and conceptual definition of the newly raised NFT culture, and the placement of digital works of art in the artistic and legislative frameworks. The study consists of two parts: in the first part I deal with terminology problems, in the second part with regulatory definitions.

Keywords: digital artwork, NFT artwork, digital artefacts, copyright matters related to digital artwork

Kulcsszavak: digitális művészet, digitális műtárgy, digitális műalkotás NFT, digitális alkotások szerzői joga

1. Bevezetés

Mindennapi életünk egy része már nagyon hosszú ideje az online térben zajlik, hiszen az internet elterjedése, majd tömeges használata újabb és újabb megoldásokat hívott életre, amelyek a hétköznapiakból lépésről lépésre kiszorították a hagyományos megoldásokat. A papír alapú levelezést már a 20. század végén felváltotta az elektronikus kommunikáció számos formája, a virtuális térben jogszerűen valósulnak meg a különböző jogügyletek, és a 21. században szükségszerűen megjelentek a virtuális piacok is, számtalan speciális, máig újdonságként ható virtuális műtárgyakkal. Jelen tanulmány egy két részes munka első része, melynek fókuszában terminológiai vizsgálódások állnak. A követő tanulmányomban az online felületen kötött szerződési jogi, valamint a szerződés tárgyát képező digitális műtárgy dologi jogi besorolásával dolgozom.

Az elmúlt években a Covid-19 vilájárvány számtalan nemvárt és úgy tűnt, hogy

---

* Dr. Sztermen Orsolya Lili, Miskolci Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar, Civilisztikai Tudományok Intézete, PhD. hallgató, Miskolc Egyetemváros, orsolya.sztermen@uni-miskolc.hu, Témavezető: Dr. habil. Juhász Ágnes, egyetemi docens, ME-ÁJK, Civilisztikai Tudományok Intézete.

kontrollálatlan és logikátlan következménye mellett az emberiség egy másik tapasztalattal is gyarapodott: olyan tevékenységek is megvalósíthatók az online térben, amelyek korábban fel sem merültek vagy legalábbis komoly ellenzői voltak a társadalom egyes csoportjainak és a munkáltatók jelentős hányadának elképzelésébe ütközve (így a home office és remote, azaz távmunka típusú munkahelyi környezet kialakulása¹, videó banking lehetősége, digitális kormányportál üzemeltetés és ügyintézés távoli elérésről, személyes beazonosítással, stb.) A világjárvány ideje alatt az emberek kikapcsolódás iránti igényének kielégítése érdekében a szórakoztatás és a kultúra területén is megjelentek innovatív megoldások, így például az online színházi előadások, koncertek, művészeti kiállítások megtekinthetősége.

A különböző művészeti tevékenységek online térbe „költöztetése” egyfajta kényszermegoldásként, a világjárványra adott válaszként jelent meg, amely ugyanakkor nem képes ugyanazt az élményt nyújtani a befogadó közönség számára, mint egy élőben megtekinthető előadás vagy koncert, minthogy nem az összes érzékünk részesül az élményből. Az újonnan alkalmazott megoldások velünk maradtak, s alkalmasságuk okán ma is lehetőséget adnak arra, hogy egy jóval nagyobb közönségréteget érjenek el, amely a közgyűjtemények működésének alapvetően dedikált feladata is.² Az új megoldások alkalmazása újító irányba hatott: az előadóművészek egy része továbbra is készít kifejezetten az online térben megjeleníthető előadást, de egyre nagyobb teret hódítanak a digitális úton előállított vagy kizárólagosan digitális formában megjelenő szerzői művek is.

Az úgynevezett *digitális műtárgyak* – a tanulmányban tudatosan használok szinonimaként a digitális műtárgy és digitális műalkotás fogalmakat, azok angol megfelelői szakszövegekben 'digital artefact' és 'digital artwork' – megjelenése a gyakorlatban számtalan kérdést vet fel, amelyek egy része dologi jogi, egy része a szerzői jogi, másfelől pedig a szerződési jog területét is érinti. Az *atipikus műtárgyak* művészeti besorolása is újdonság, mely újdonság a kulturális és művészeti szakembereknek ad kihívást. Tanulmányomban a digitális műtárgynak s hordozójának fogalmi elemeivel, illetőleg az alkotójához fűződő szerzői jogi kérdésekkel foglalkozom, kitekintéssel az Európai Parlament vonatkozó tanulmányára³, amely irányítúként szolgál e nagyon is időszerű, jogi hiástust generáló szabályozás alá vonható terület kapcsán.

A digitális műtárgy kifejezés kapcsán mindenképpen említést érdemel, hogy az több dologra is vonatkozhat.⁴ A dolgozatban nem pusztán a már létező műtárgyak digitalizált másolatát – 3D műtárgymodellt⁵ – magyarázom annak digitalizációs technikájával, s nem is a digitális technológiával – számítógéppel és csatlakoztatott eszközzel – megvalósított művészeti

¹ Az új munkavégzési formákkal kapcsolatos jogi problémákról lásd bővebben: MÉLYPATAKI Gábor – MÁTÉ Dávid Adrián – RICZU Zsófia: A munka fogalmának alapvető kérdései a digitalizálódás tükrében, *Miskolci Jogi Szemle*, 2022/2. sz., 272-280. o.; SZEKERES Bernadett: Távolodás a stabil munkajogtól – gondolatok a munkavégzés helyéhez köthető bizonytalan szabályozás kérdéseiről, *Miskolci Jogi Szemle*, 2022/2. sz., 393-401. o.

² 1997 évi CXL törvény a a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről 37/A. §.

³ Intellectual property rights and distributed ledger technology – with focus on NFTs and tokenized physical artworks, European Parliament, 2022, PE 737.709. (a későbbiekben: EP tanulmány)

⁴ A szakkikkek, publikációk még a fogalomhasználat és a helyesírás esetében is sokszor eltérést mutatnak. Több szerzőnél is megjelenik például a „digitálisműtárgy” kifejezés, amely véleményem szerint helytelen, mivel a jelzős szerkezet különírással vagy bizonyos esetekben kötőjellel, de nem egybeírással történik.

⁵ A 3-D műtárgymodellek digitalizálási folyamatához segédletként szolgál az EMMI megbízásából készített Fehér könyv, amely a közgyűjtemények alapleltárában őrzött gyűjteményi elemek digitalizálási folyamatát mutatja be. BÁNKI Zs. – FONYÓDI K. – KÁLDOS J. – KOMÁR É. – RÁDULY Gy. – SZATUCSEK Z., Fehér könyv, Módszertani útmutató, EMMI online kiadás, 2019.

alkotásokkal foglalkozom.⁶ *Tanulmányomban az elkészítésükben, megalkotásukban és azonosításra alkalmas rögzítésükben is digitális formában elérhető alkotásokat – digitális technológiák segítségével létrehozott, tárolt és terjesztett műalkotásokat – vizsgálom, kifejezetten azon alkotásokra fókuszálva, amelyek NFT (non fungible token) néven robbantak be a köztudatba, s akár több millió forint értékben cserélnek gazdát, piaci lufit és ezzel új művészeti irányt generálva. Az NFT-k képviselhetik a fizikai műalkotás digitális reprodukcióját is, melyet töredéknek nevez a szakirodalom, de képviselhet informatikai eszközökkel létrehozott mozgóképet is, vagy eredeti műalkotás digitális átdolgozását, vagy akár egyéb egyedi művészeti alkotást. Ha úgy tetszik, manapság egy meglévő műalkotás kétszeresen hasznosítható: maga a fizikailag létező, egyedi műalkotás, valamint annak digitális reprodukciója is értékesítés tárgya lehet – szerzői jogi korlátok között –, amely az NFT révén digitális egyediséget nyer, s ezzel értéket képvisel.*

A dolgozatom célja továbbá az elosztott főkönyvi technológia (*Distributed Ledger Technology*, a továbbiakban: *DLT*)⁷ jelenleg ismert alkalmazásainak leírása a művészeti ágazatban, különösen az NFT-k esetében. Szükséges rögzítenem, hogy jelenleg nincs hivatalos vagy jogi definíciója az elosztott főkönyvi technológia és az NFT kifejezéseknek, erre tekintettel dolgozatomban megkísérlem e fogalmakat közelebb hozni a megértés érdekében. (A kérdéskör részletes feldolgozására a jelen tanulmány 4-5. pontjában kerül sor.)

2. Digitális művészet, digitális műtárgy

A tanulmány bevezetését követően lényegesnek tartom néhány elméleti alapvetés megfogalmazását annak érdekében, hogy a későbbiekben ezek mentén meghatározható legyen a jelen munka központi elemét képező „digitális műalkotás” kifejezés tartalma. Első lépésként a védett jogi tárgy tágabb, kulturális örökség és művészeti alkotások fogalomhasználatát vetem göröcső alá a hazai és nemzetközi jogirodalom alapján.

Az ingó és ingatlan kulturális örökségi elemek egyik csoportja a *művészeti alkotások* kategóriája, amely az Európa Tanács által Nikóziában elfogadott egyezmény értelmében⁸ minden művészeti jelentőséggel rendelkező tárgyat magában foglal. A nemzeti kulturális örökség védelme az Európai Unió területén az tagállamok saját feladat- és hatáskörébe tartozik, míg az EU külső határain túlra irányuló műtárgyforgalom ellenőrzését uniós szabályok alapján egységes rend szerint kell végezni. Ahhoz, hogy meghatározzuk, jogi szempontból mit értünk pontosan műalkotás és műtárgy alatt, számba kell venni azokat a jogforrásokat, amelyekben valamilyen összefüggésben megjelennek ezen kifejezések. A kulturális tulajdon vagy a kulturális örökség közötti kapcsolat nem mindig egyértelmű, a két kifejezés egyes esetekben

⁶ A komputerművészet, médiaművészet és újművészet már a 20. században is létező művészeti irányzatok. A témakörrel lásd bővebben: BENE Zoltánné – PUSZTAI Virág: *Médiaelmélet*, Szegedi Egyetemi Kiadó – Juhász Gyula Felsőoktatási Kiadó, Szeged, 2015.

⁷ A DLT az adatok több decentralizált adattárolón – online, tehát virtuális főkönyvön – keresztül történő adat és tranzakció rögzítő és megosztó. Ez a technológia lehetővé teszi a tranzakciók és adatok rögzítését, megosztását és szinkronizálását a különböző hálózati résztvevők elosztott hálózatán keresztül. Magyarozatként a hitel- és pénzintézetek is használnak főkönyveket, melyben regisztrálják a tranzakciók mozgását.

⁸ 2021. évi CXXV. törvény az Európa Tanács kulturális örökséggel kapcsolatos bűncselekményekről szóló Nikóziában, 2017. május 19-én kelt egyezmény kihirdetéséről, 2. cikk.

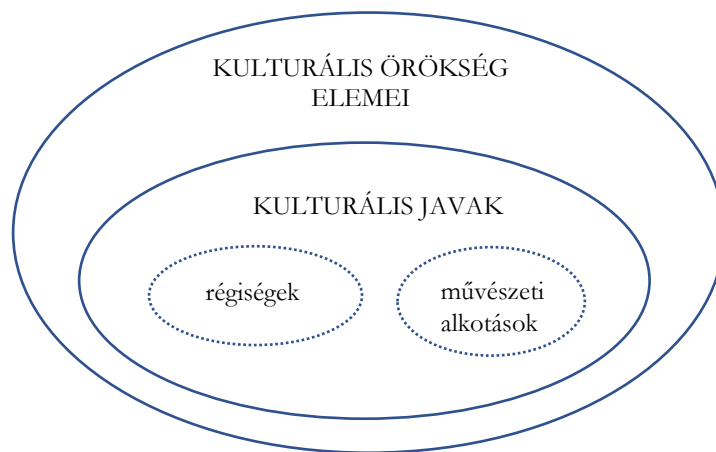
felcserélhetőnek tűnik, míg más esetekben a kulturális javak a kulturális örökség egyik alcsoportjaként jelennek meg.⁹

A kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV törvény (a továbbiakban Kötv.) , és a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXL. törvény (a továbbiakban Kultv.) szóhasználatában egységesen a *kulturális javak* kifejezés jelenik meg. Ennek megfelelően a tanulmányban én magam is a *kulturális javak* szókapcsolatot használom.

A Kötv. az értelmező rendelkezési között, a 7. §-ában meghatározza a kulturális örökség elemei (11. pont), valamint a kulturális javak (10. pont) kifejezéseket. Előbbi a nagyobb kategória, amely magában foglalja a régészeti örökséget, a hadtörténeti örökség régészeti módszerekkel kutatható elemeit, a műemléki értékeket, a nemzeti emlékhelyeket, a kiemelt nemzeti emlékhelyeket (és azok településkép-védelmi környezetét), valamint a kulturális javakat. A kulturális javak kifejezés az élettelen és élő természet keletkezésének, fejlődésének, az emberiség, a magyar nemzet, valamint Magyarország történelmének kiemelkedő és jellemző tárgyi, képi, hangrögzített, írásos emlékeit és – az ingatlanok kivételével – egyéb bizonyítékait, valamint a művészeti alkotásokat foglalja magában. A Kultv. a kulturális javak kifejezést a Kötv.-ben rögzítettekkel teljes mértékben azonos módon használja.¹⁰

A művészeti alkotások tehát a kulturális örökség elemei közül a kulturális javak körébe sorolhatók. A művészeti alkotás kifejezés megjelenik a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény (a továbbiakban Szt.) normaszövegében, amely ezt a szerzői jogi védelem tárgyként jelöli meg az irodalmi és tudományos alkotások mellett.¹¹

A fent hivatkozott jogszabályok alapján a művészeti alkotások mint védett jogi tárgy helyét a fogalmi kategóriák között az alábbi ábra illusztrálja:

A vizuális kultúra termékei két nagy csoportba sorolhatók: az egyik csoportot a *vizuális művészetek alkotásai* képezik, míg a másik csoportba a *nem művészi igénnyel létrejövő, de vizuális úton befogadható tárgyak, jelenségek* tartoznak. A vizuális művészet tárgykörébe tehát az önkifejezés vágyától motivált, látás útján befogadható alkotások sorolhatók. A nem ezen indíttatásból, hanem a *dokumentálás, archiválás, információcsere, tájékoztatás, ismeretterjesztés, figyelemfelkeltés, szórakoztatás, meggyőzés, szemléletformálás,*

⁹ BLAKE, Janet: *On Defining the Cultural Heritage*, In.: *The International and Comparative Law Quarterly*, Vol.49 (2000), No. 1, 61-85. o., 74. o.

¹⁰ Kultv. 1. számú melléklet, (sz) pont.

¹¹ Szt. 1. § (1) bekezdés.

propaganda, stb. céljából létrejövő – szintén látás útján befogadható – tárgyak nem feltétlenül, illetve nem mind tartoznak a vizuális művészet fogalmi körébe. Ebből az is következik, hogy a képző-, ipar- és fotóművészet mellett ott van egy folyamatosan növekvő halmaz, amely a vizualitáson alapul és az emberi kultúra részét képezi, azonban nem sorolható a vizuális művészet fogalma alá. Ez utóbbiak nagyrészt a *vizuális média termékei*, vagy nevezhetjük őket a *vizuális tömegkultúra termékeinek* is. A (vizuális-)művészet kifejezését, és annak megnyilvánulási formáját jogi eszközökkel ugyan nem igazán lehet megragadni, a művészet eredményének, vagyis a kreatív alkotótevékenység során létrehozott tárgynak azonban már számtalan elnevezése lehetséges a kulturális joganyagban. A vizsgálódást tovább folytatva elmondható, hogy a köznyelvben *műalkotás* kifejezéssel leggyakrabban azokat a tárgyakat szokták illetni, amelyeket a jogszabályok és az ezekből fakadó hatósági eljárások is „*kulturális javak*” vagy „*kulturális tárgy*” néven említene.

A vizuális művészetek területén megjelenő digitális műtárgyak alapjaiban különböznek a hagyományosnak tekinthető tárgyalkotó képzőművészettől. Ez utóbbi lényege a képzőművészeti alkotás egyediségében, oszthatatlanságában, helyettesíthetlenségében és korlátozott többszörözésében ragadható meg. Alapvető kérdésként merülhet fel a művészet definiálása, hiszen a művészet szabadságát a véleménynyilvánítás jogának intézménye védi, ezért azt egy merev keretet adó definícióba sűrítve megragadni, igencsak korlátozó lenne. A „Mit tekinthetünk tehát művészetnek, s mi pusztán a „szabad szép” körébe sorolható pusztá dekoráció, vagy ötletes dísz?” kérdésre a válasz tehát meglehetősen összetett. Nincs ma olyan önálló fórum, művészeti kamara, amely meghúzná a határt a művészi és a nem művészi alkotások között.

A *Dickie-Danto-elmélet*¹² feltett hipotézisének megválaszolása az elméletben állított kérdésekre történő magyarázatokkal adhat lehetőséget az alkotások művészi jellegű besorolásra. Az értelmezési tevékenységet ezen elmélet alapján a művészi és művészeti világ szakértői – kritikusok, műgyűjtők, művészettörténészek, producerek, képzőművészek, kereskedők – végzik a leghitelesebben.¹³ A megítélés és besorolás két célt szolgálhat, mégpedig az alkotás kulturális piacon elfoglalt helyének és értékének meghatározását, valamint a jogi tárgy védelemét és annak garanciáját. A tételes jog több helyen foglalja a művészet mint alkotómunka fogalmi megközelítésével, a műalkotás meghatározásával egy adott szabályozási tárgykör kontextusában.

A művészet és a jog érintkezési pontjai és azok megragadása csak több tudományterület irányából lehetséges.¹⁴ A művészeti élet szabadságának fel- és elismerése meghatározó jelentőséggel bír. A művészet fogalmának meghatározása, megragadása, több jogterületből közelítve is történhet, így a polgári jog, a büntető jog, az iparjogvédelem, a szerzői jog, a kulturális jog vagy a médiajog szabályanyagából. A fogalom meghatározás szükségességét a 21. századi művészeti tevékenységek eklektikája és dinamikája is indokolja. A digitális műtárgy fogalmi kereteinek meghatározásához is így juthat el a jogalkotó a stabil, korhű és átlátható szabályozás érdekében. A szerzői jogi szabályozás tárgyi hatálya a művészeti alkotás,

¹² Egy 1974-ből származó, *George Dickie* által – Arthur Danto munkássága nyomán – képviselt elmélet, miszerint a művészeti intézmények, például a múzeumok és galériák, valamint a bennük dolgozó alanyok rendelkezhetnek olyan hatalommal, mely alapján megszabják, mi a művészet és mi nem az. A műalkotásnak nincs más tulajdonsága, mint az, hogy a művészeti világ felhatalmazott tagjai azt annak is tartják.

¹³ ILOSFAI Márton: *Művészetelmélet jogi értelemben*, Artmagazin online, 2022.04.04. (Megtekintve: 2023.01.18.) https://www.artmagazin.hu/articles/cikk/muveszetelmélet_jogi_ertelemben

¹⁴ Erre vonatkozó hazai szakirodalmat nem sokat, de lehet találni. Példának okáért Fehér Katalin, *Digitalizáció és új média*, 2016, Akadémia Kiadó.

melyet példálózó felsorolással élve ragadja meg, mint a konkrét tárgyak definiálását, a teljesség igénye nélkül.

A számítógépes technológia megjelenése szinte kezdettől fogva hatással volt a kortárs művészet fejlődésére, amelynek köszönhetően már az 1950-es évek második felétől több olyan művészeti kísérlet jelent meg, amelynek során az alkotó műve elkészítéséhez számítógépet használt.¹⁵ Az 1980-as években a számítógép használata a művészeti alkotótevékenység folyamatában egyre inkább elterjedt, önálló képzőművészeti irányzattá vált. Napjainkban már rendkívüli technológiai apparátus áll a művészek rendelkezésére, amelyet alkotásuk során használhatnak.

Noha a *számítógépes művészet* és annak alirányzatai, így a fentebb már említett *komputerművészet* (pl. a digitális grafika, digitális festészet, digitális szobrászat, stb.), a *multimédia művészet* és az *új médiaművészet* évtizedek óta a képzőművészet ismert – bár a hagyományos művészet képviselői által kevésbé vagy egyáltalán nem elismert – jelensége, jelentősége valójában az utóbbi években nőtt meg a művészi alkotások NFT-vel történt összekapcsolásával.

A *digitális művészet* a képzőművészet új, több irányzatot magában foglaló sajátos formájaként azonosítható, ahol a művész az adott művészeti alkotást teljes egészében vagy részben a digitális technika és technológia segítségével alkotja meg. A digitális művészet fogalmi kereteinek meghatározásakor mindenképpen szükséges annak a művészet területén zajló digitalizációs tevékenységtől való elhatárolása – a vizsgált művészet ág, illetőleg az annak keretében megalkotásra kerülő művészeti alkotás semmiféleképpen sem azonosítható a művészet területén az utóbbi évtized során tapasztalható digitalizációs törekvésekkel. A modern informatikai eszközök megjelenése és elterjedése a közgyűjtemények, közművelődési intézmények számára lehetőséget adott arra, hogy a hagyományos úton létrehozott műveket azok megőrzése érdekében digitalizálják. Ez a folyamat különösen nagy jelentőséggel bír például az irodalmi alkotások esetén. Ez a tevékenység tehát valójában nem jelent művészeti tevékenységet, hanem a fentebb említett intézmények művészeti alkotások megőrzésére irányuló gyakorlatába illeszkedik.

Jól látható, hogy a digitális művészet meglehetősen tág fogalom, az ide sorolható művészeti alkotások sokféle formában és sokféle technológiával jöhetnek létre. Az alkotások köréből kiemelés érdemelnek azonban az ún. *digitális műalkotások* (*digital artwork*), amelyek esetében a műalkotás sajátosságát nem pusztán az előállítás módja, vagyis az adott digitális technológia felhasználása adja, hanem az, hogy az alkotás bázisául a fentebb már említett NFT-technológia szolgál. A digitális művészet, digitális műtárgy és digitális műalkotás kifejezések lehatárolása, viszonylagos fogalmi meghatározása a szerzői jogi rendelkezések alkalmazhatósága szempontjából is fontos.

A Berni Uniós Egyezmény (a továbbiakban BUE)¹⁶, amelynek Magyarország 1922 óta részese, 2. cikkében lefektette a művészeti alkotásokra vonatkozó szerzői jogi védelem tárgyát. Eszerint az „*irodalmi és művészeti művek*” kifejezés felöleli az irodalom, a tudomány és a művészet minden alkotását, tekintet nélkül a mű *létrehozatalának módjára vagy alakjára*. Az

¹⁵ KING, Mike: *Computers and modern art: digital art museum*, In: C&C '02: Proceedings of the 4th conference on Creativity & cognition, October 2022, pp. 88-94; TRIBE, Mark – REENA, Jana: *Újmédia-művészet*, Taschen, 2007.

¹⁶ 1975. évi 4. törvényerejű rendelet az irodalmi és a művészeti művek védelméről szóló 1886. szeptember 9-i Berni Egyezmény Párizsban, az 1971. évi július hó 24. napján felülvizsgált szövegének kihirdetéséről.

eredeti szöveg '*artistic works*' kifejezéssel illeti a műalkotásokat. A BUE védelme alá esnek továbbá az olyan specifikus műkategóriák is, mint például a számítógépi programok.

A hatályos Szjt. értelmében a szerzői jogi védelem tárgya az alkotás, a mű, mely lehet akár irodalmi mű, akár tudományos mű vagy művészeti alkotás, így például tanulmány, dolgozat, vers, grafika, zenemű, szoftver, adatbázis és sorolhatnánk tovább a kategóriákat. Mivel valamennyi műfaj, műtípus kimerítő felsorolása lehetetlen lenne, ezért az Szjt. 1. § (2) bekezdése is példálózó felsorolásban adja meg a legtipikusabb és leggyakrabban előforduló műtípusokat.¹⁷

3. A digitális műtárgyat képviselő NFT áttekintő bemutatása

A hagyományos, évszázadok alatt kialakult társadalmi értékrend mellett nehéz egy új, minden elemében kérdéseket felvető *művészeti irányzat* eszmei, esztétikai, művészi és nem utolsósorban jogi besorolása. A művészeti életet és értékeket megújító NFT alapú digitális művészeti alkotások ugyanis merőben új horizontot teremtettek a kulturális szektorban. Az irányzat sokak szerint – a megjelenő több száz cikk, tanulmány, írás és egyéb kommunikáció olvasta alapján – csak egy aktuális trend, amely mint az üstökös fenn az égen, hirtelen jött sebességével alább is hullhat. A jelenség megítélésének és elemzésének aktualitását az online piaci tereken kivívott helye alátámasztja, ugyanis igen nagy számban, napi több száz tranzakció keretében óriási összegekért cserélnek gazdát az NFT alkotások. Az NFT-eket – a művészeti szektoron kívül is – online értékesítésre használják olyan forgalomképes dolog igazolására, amely a tulajdonjog bizonyításában értéket képviselhet.

Az NFT – a DLT technológia alkalmazásával nyomon követhető – digitális protokoll, olyan token, amelynek segítségével digitális állományok – szerzői munkák, digitálisan előállított alkotások – regisztrálása és publikálása válik lehetővé online térben, mindenki számára elérhető formában. A digitális protokoll olyan technológia, amely lehetővé teszi a digitális fájlok személyre szabását, értékesítését és birtoklását az online, hamisításmentes virtuális tereken. Hasonló, mint a digitális aláírás egy pdf. kiterjesztésű dokumentumon, amely nem elválasztható részévé válik a dokumentumnak. Ugyanígy válik az NFT a digitális mű részévé. Gyakorlati szempontból a tokeneket úgy lehet elképzelni, mint egy pénzegységet. A kriptovaluták is tokenek, amelyek felcserélhetőek (pl. egy hagyományos bankjegy is helyettesíthető, mivel más, azonos értékű bankjegyekre cserélhető). Egy repülőjegy azonban nem helyettesíthető, mivel egyedi információt hordoz, és nem használható fel egy másik utas jegye helyett a névre szóló egyedi jellege és funkciója miatt. A „nem becserélhető” vagyis nem helyettesíthető (non fungible) token is ilyen: egyedi, önmagában is értékkel bír, amennyiben – virtuálisan – megtestesít egy mögöttes forgalomképes alkotást. Funkcionális leírás szerint az NFT egy olyan számból és alfanumerikus kódból álló kriptográfiai eszköz, amely blokkláncot használ egyedi, nem megmásítható digitális alkotás létrehozására, tokenID-t és úgynevezett intelligens szerződést (*smart contract*) kreálva. Ezt a két kódból álló intelligens szerződést példának okáért az Ethereum¹⁸ blokkláncán lehet tárolni, amely ma a legelterjedtebb főkönyv

¹⁷ KISS Zoltán Károly – KISS Dóra Bernadett: *A vizuális művészetek és a jog*, Nemzeti Média és Hírközlési Hatóság, Médiaudományi Intézet, Budapest, 2019, 22-25. o.

¹⁸ Az Ethereum egy olyan technológia háttér és internetes felület, amely a digitális pénz, a globális fizetések és alkalmazások otthona is egyben. A felület digitális gazdaságot, online piacot, új módszereket létesít kreatív megálmodók számára, ezen felül online keresési felülettel is rendelkezik. <https://ethereum.org/en/>

– blockchain¹⁹ –. A blokklánc az NFT tulajdonjogának megváltoztathatatlan főkönyveként szolgál. A tokenID és címkód kombinációja minden esetben tehát egyedi, ami az NFT-t eredetivé, nem-helyettesíthetővé teszi.

A tokeneknek több fajtája létezik, így a helyettesíthető és a nem helyettesíthető az egyik azonnali különbségétel. A *digitális műalkotást egyediesítő NFT-k* típusukat tekintve azon túl, hogy a *nem helyettesíthető* kategóriába sorolhatóak – a kriptovaluták úgyszintén tokenek, azonban helyettesíthetőek, nem beazonosíthatóak –, az úgynevezett *használati tokenek* csoportjába tartoznak. Egy használati token funkcióját tekintve termékekhez vagy szolgáltatásokhoz való hozzáférést biztosít. Képviselet akár egy vállalat jövőbeli termékeire vagy szolgáltatásaira vonatkozó virtuális utalványt is, amelynek létrehozását és piacra bocsátását a token-értékesítés segítségével finanszírozzák. Ebből a szempontból tehát a piaci értékekkel bíró digitális alkotásokat képviselő NFT -k is, mint virtuális utalványok, a használati tokenek egy fajtáját képezik, mivel funkciójukat tekintve a digitális műalkotáshoz történő hozzájutást biztosítják.

4. Technikai és jogi információk NFT kereskedelemhez

4.1. Technikai adottságok

Egy NFT szívet az intelligens szerződés képezi. A tokenID és az intelligens szerződés kombinációja az, ami az NFT-t működteti, leírja és lehetővé teszi a kereskedelemben megjelenő eszközként való funkcionalitását.

Az okos szerződés egy kódból – funkcióból – és további adatokból – állapotokból – álló program, amelyet a blokklánc egy adott címen regisztrál, a regisztrált mozgás – tulajdonátruházás – publikus – mindenki számára nyilvános, amennyiben a '*history*' címkére kattintva megtekinthetjük azokat –, hitelességét publikussága garantálja. Egyfajta számlát képez az online blokkláncban, amely a hálózaton keresztül tranzakciókat továbbít a felhasználóknak. Az intelligens szerződést tehát nem egy felhasználó irányítja, validálja, regisztrálja, rögzíti, hanem ahogy körbe írtam, maga a főkönyvet biztosító blokklánc hálózata telepíti és tárolja, így az a programozásnak megfelelően fut az online térben, nem tűnik el, nem vész nyoma. A protokoll képes meghatározott másolási és rögzítési műveleteket végrehajtani, ellenőrizni és dokumentálni. A szerződés – ami egy protokoll – címe megtekinthető egy blokklánc-olvasó, például az Etherscan²⁰ segítségével. Minden egyes NFT-t az okos szerződéséhez kapcsolódóan a tokenID-je egyértelműen definiál, minden kombinációval csak egyetlen token létezik, ez az egyediségének garanciája. Az intelligens szerződés funkciója lehetővé teszi az NFT tulajdonjogának automatikus visszterhes átruházását online térben, a vásárlás és a szerződési feltételek elfogadása ikonokra kattintva. Az eladó az intelligens szerződés megkötése előtt előírhatja, hogy a viszonteladási jogdíj automatikusan kifizetésre kerül-e számára majd minden tovább értékesítés esetén, vagy azt külön kapja-e meg. A kriptopénz automatikusan egy hitelesítési tanúsítványt társít a megvásárolt műhöz, és a tranzakció nyoma kitörölhetetlenül

¹⁹ A blokkláncok kriptográfiai és algoritmikus módszereket alkalmazó az adatok hálózaton keresztüli rögzítésére és szinkronizálására megváltoztathatatlan módon. A meghatározás a World Bank 2017-es publikációjában található: Distributed Ledger Technology and Blockchain. World Bank Document. (letöltés ideje: 2023.01.25.).

²⁰ Ethereum (ETH) Blockchain Explorer (etherscan.io).

megmarad a blokkláncban, jelezve hogy ki, mikor és mennyiért adta ki a digitális mű eredeti példányát. A gyűjtők blokklánc-alapú archívumot vezetnek a műalkotások tulajdonjogáról, így az eredeti műalkotások tulajdonba adhatók, átruházhatók, nyomon követhetők. Az eredeti művek tulajdonosai online galériákat és múzeumokat hozhatnak létre ugyancsak az NFT piacereken, így bárki böngészheti digitális műgyűjteményeiket. A digitális műtárgyat hordozó NFT azonosítási és tárolási eszköz tulajdonképpen egy digitális pecsét, egy szimbólumsorozat, amely hitelesítési igazolásként és a vásárlást igazoló dokumentumként működik, így a műalkotás referenciáit az esztétikai-művészeti értékről a tulajdonjogra és a jogdíjakra is kiterjeszti. Az NFT-alapú mű egyszerre jel, adat és üzlet, ami napjainkban trenddé vált, és amelyen keresztül majdcsak 250 millió dollár értékű digitális műalkotás cserél gazdát.²¹ Miután a készítő a saját felhasználói fiókján (azaz a saját pénztárca azonosítója alatt) „veretett” (minting) egy NFT-t, az NFT-t (annak „tulajdonjogát”) átruházhatja egy másik felhasználói fiókra, azaz egy másik pénztárcára.²² Az ilyen, egy másik számlára (a vevő számlájára) történő tranzakciót rögzítik a blokkláncon, ahol bárki számára elérhető. Az NFT vásárlója az új „tulajdonos”, és most már rendelkezhet az NFT-vel, mégpedig úgy, hogy egy újabb számlára utalja át.

Jól látható, hogy a digitális műtárgy NFT-n történő vásárlása egyenlőre komplikált és meglehetősen nagy szakértelmet megkövetelő eljárás. Első lépésként ugyanis egy kriptotárcát szükséges nyitni és kriptopénzt kell vásárolni, amelyet kizárólag online piacon lehet NFT megvásárlására felhasználni. A kriptovaluta-használók ezt a folyamatot már familiárisan kezelik, laikusok számára azonban a folyamatnak minden egyes eleme az újdonság erejével hat. A 2022-ben indított Mastercard kezdeményezés a Coinbase-szel együttműködve szeretne a digitális piacra történő bejutáson egyszerűsíteni, azt felhasználóbaráttá tenni. Az együttműködés keretében lehetővé vált Mastercard kártyával az NFT-vásárlás a Coinbase NFT-piacon.²³ Ezzel a kriptopénzek világa közelebb lépett a hagyományosnak tekinthető pénzvilághoz. A digitális művészeti piacon a vevő közvetlenül a művésznek fizet, blokklánc alapú kriptopénzzel.²⁴

Az Ethereum-környezetben az NFT-k és a mögöttes okosszerződések mind az ERC-721 szabványon alapulnak.²⁵ Bár vannak más blokkláncok is, amelyek támogatják az NFT-ket – Cardano, Flow, Polygon, Solana, Tezos, Zilliqa –, jelenleg az Ethereum a leggyakrabban

²¹ KENT, Charlotte: *NFTs can be artistically groundbreaking*, 2022, Artnews online.

<https://www.artnews.com/list/art-news/artists/what-is-best-nft-art-1234631062/> (letöltés ideje: 2023.01.17.).

²² Az NFT-k „átruházása” számtalan dologi jogi kérdést is felvet. Ezek megválaszolására a jelen tanulmány keretében nem kerül sor.

²³ Mastercard news@feeds, <https://www.mastercard.com/news/europe/en/newsroom/press-releases/en/2022/september-2022/hi-launches-world-s-first-nft-customizable-card-with-mastercard/> (letöltés ideje:2023.01.24.).

²⁴ Ethereum néven ismert kriptopénz a legelterjedtebb.

²⁵ Az ERC-721 (Ethereum Request for Comments 721), melyet William Entriken, Dieter Shirley, Jacob Evans és Nastassia Sachs javasolt 2018 januárjában, egy nem felcserélhető token szabványt vezet be, mely egy token API-t implementál az okosszerződéseken belül. Olyan funkciókat tartalmaz, mint a token átutalás egyik számláról a másikra, a token jelenlegi egyenlege az adott számlán, az adott token jelenlegi tulajdonosa valamint a teljes elérhető tokenmennyiség a hálózaton. Emellett vannak más más funkciók is, mint például annak jóváhagyása, hogy egy harmadik fél számlája átmozgasson egy bizonyos mennyiségű tokenet az adott számláról. Ha egy okosszerződés implementálja a következő metódusokat és eseményeket, akkor egy ERC-721 nem felcserélhető token szerződésnek lehet nevezni, és a telepítés után a létrejött tokenek számontartásáért lesz felelős az Ethereumot. <https://eips.ethereum.org/EIPS/eip-721> . Az intelligens szerződések témájában megjelent szakirodalmak közül kiemelendő az alábbi: JUHÁSZ Ágnes: Online szerződéskötés, digitális tartalom és szolgáltatás, intelligens szerződéssel – A szerződési jog új korszaka?, *Infokommunikáció és Jog*, 2020/2. (75. E-Külszám).

használt. Az ECR-721 szabvány előírja, hogy minden egyes NFT-nek saját azonosító számmal – a már említett tokenID-val – kell rendelkeznie, amelyet a token létrehozásakor, veréskor generálnak online térben. Az online piacon megkötött okos szerződésnek a blokklánc címéből áll, amelyen keresztül a tokent létrehozták, ez lesz az NFT szerződcíme.

4.2. Online piacterek

Online térben kialakult és üzemeltetett galériák már eddig is léteztek, és a kriptovaluta, mint fizetőeszköz már az 1980-as évek végén megjelent, a digitális műalkotások NFT piacterei csak az elmúlt években robbantak be a köztudatba. Minden kétség és fenntartás ellenére ezen alkotások ugyanúgy, mint a hagyományos képző- és vizuális művészeti alkotások piacépesek, egyediek,²⁶ szellemi alkotásokként viselkednek, jogi minőségüket tekintve pedig ennél fogva szerzői jogvédelem alatt kell álljanak.

Magyarországon a digitális műkincspiacon elsőként a Ludwig Kortárs Múzeumba került NFT-munka állományba.²⁷ Az online piactereken²⁸ blokklánc alapú kriptovalutával lehet fizetni az alkotóknak, másodlagos piacon a „vizonteladóknak” – egy NFT termék több ezerszer is gazdát cserél igen rövid idő, például egy hónap leforgása alatt –. Ez a műkereskedelem minden elemében digitális, speciális jogi tárgya eltér a hagyományos képzőművészeti tárgyak ismert kereskedelmi gyakorlatától, de a multimédia művészeti termékektől is különbözik tárolási és értékesítési jellemvonásai miatt. Neves aukciós házak, mint a Sothby és a Christie is árvereztek NFT alapú digitális műtárgyakat, nem kevesebb mint 60-95 millió dollár értékben.²⁹ A digitális formában és technikákkal megalkotott művek a digitális online térben forogva e kereteiből kilépve materiális formát ölthetnek, az alapötlet azonban a nagy értékű NFT-k mögött pusztán a digitális műtárgy-kereskedelem és az online piaci mozgás meglovagolása. Magyarországon a Kieselbach Galéria értékesített először NFT műtárgyat Weiler Péter: *Kádár János segít apámnak beprogramozni az új színes tévéntket* című alkotásával.³⁰ Online galériaterek és múzeumok alakulnak az NFT-piactereken, ahol szabadon böngészhetővé válnak a digitális műkincsgyűjtemények.

5. A digitális műalkotások és a szerzői jog

A digitális műalkotások megjelenése a magánjog számos területén kérdéseket vet fel. Ezek egy része a szerzői jog területén merül fel, más részük pedig a dologi jog és a szerződési jog oldalán igényel válaszokat a mindenkori jogalkotó részéről. A továbbiakban a digitális műalkotásokkal kapcsolatos egyes szerzői jogi kérdéseket vizsgáljuk meg közelebbről.

---

²⁶ Egy néhány másodperces videó például, ami rendelkezik egyedi tokennel, az máris egy egyetlen ember tulajdonában létező NFT, többszörözése vagy az interneten történő megosztása ellenére.

²⁷ The first NFT work in a Hungarian Museum Collection: <https://www.ludwigmuseum.hu/en/news/first-nft-work-hungarian-museum-collection>.

²⁸ www.binance.com; www.koinfetti.com.

²⁹ A forrás az alábbi cikk alapján került áltelem gyűjtésre és hivatkozva. <https://www.artnews.com/art-news/news/sothebys-kevin-mccooy-quantum-nft-sale-lawsuit-1234618249/> (megtekintve: 2023.01.24.).

³⁰ WEILER Péter alkotásai ma is megvásárolhatóak a Kieselbach Galéria honlapján megtekintést követően, NFT digitális műtárgy formájában. <https://www.kieselbach.hu/muvesz/weilerp>.

Az Sztj. szerint a jogvédelem jogosultja a szerző, vagyis aki a művet megalkotta. Az általam az előbbieken meghatározott digitális műalkotás kategória alá eső művek esetében a törvényi meghatározás alkalmazása, a szerzőség meghatározása nem vet fel kérdést hiszen a művet természetes személy hozza létre valamely digitális technológia alkalmazásával és – ahogyan fentebb szintén említést nyert –, a mű rögzítésére és tárolására is ebben a formában kerül sor.³¹ A mesterséges intelligenciával (*artificial intelligence, AI*) létrehozott – általam a jelen tanulmány keretei között nem vizsgált – atipikus művészeti alkotásokkal kapcsolatosan ugyanakkor számos további kérdés merül fel. Kérdés lehet például a szerzőség megítélése, az, hogy a különböző szoftverek és a mesterséges intelligencia véletlen cselekményeinek sokasága által kreált „alkotások” esetén hol húzódik az egyedi jelleg és a védett jogi tárgy határa? Amennyiben nem emberi cselekmény hoz létre alkotást, úgy meddig terjedhet a szerzői jogi oltalom, kinek lehet azt tulajdonítani, ki és milyen mértékben rendelkezik ezen materiális és immateriális tárgyakkal, képződményekkel? Az iménti kérdések jól érzékeltetik, hogy az atipikus művészeti alkotások szerzői jogi oltalmazhatóságával kapcsolatban egyértelmű szabályozói és jogtudományi nézőpont kialakítása szükséges, maga a problémakör a tanulmány szerzője számára is számos további kutatási irányt jelöl ki.

A szerzői jogi védelem mindenkor feltétele az, hogy a mű egyéni, eredeti jelleggel rendelkezzen. Védelem alá eshet ugyanakkor más szerző munkájának átdolgozása is, amennyiben az eredeti szerző az átdolgozást engedélyezte, hiszen az átdolgozás joga – és a más általi átdolgozásra való engedély megadása – a szerző kizárólagos jogosultsága.³² Fontos továbbá, hogy az átdolgozás során új, egyedi jelleggel bíró, az eredeti műtől megkülönböztethető új mű keletkezik, amely így szintén szerzői jogi védelemben részesülhet. A jelen tanulmány szempontjából ez azért lényeges, mert számos NFT alapú digitális műtárgy egy vagy több már létező művészeti alkotás átdolgozásának eredményeként jön létre.³³

Minthogy az NFT alapú műalkotások megjelenése a művészet világában még meglehetősen új jelenség, az ilyen formában megalkotott szerzői művek védelmére vonatkozó konkrét jogi szabályozás nincs, a védelem lehetséges módja irányai és korlátai jelenleg az Sztj. fentebb már említett, átdolgozásra vonatkozó szabályainak analógiás alkalmazásával határozhatók meg.

A szerző, a képzőművész számára – amennyiben tevékenysége hivatásszerű vagy kizárólagos, úgy – műveinek értékesítése, kölcsönbe adása jelentheti a legmeghatározóbb bevételi forrást. A digitális és az audiovizuális művek hasznosításánál használt módok azonban eltérnek a hagyományos, tárgyasult képzőművészeti hasznosítási eljárásoktól. A vizuális művek – reprodukciós vagy médiaszolgáltatásban háttérként azaz jelzésként történő – másodlagos felhasználásának engedélyezése sokszor lehetetlen a szerzők által, így e felhasználás engedélyezési és jogdíjgyűjtési tevékenysége a mű egyidejű és tömeges felhasználása okán közös jogkezelés körében valósul meg. Az új művészeti formák, így a digitális műtárgyak nemcsak jogi, hanem a korábban már röviden bemutatott művészettörténeti kérdést is feszegetik: mivel a művészet fogalmi határai egyértelműen nem meghatározottak nem minden műalkotásról lehet eldönteni, hogy valóban műalkotás-e, illetőleg ki a szerzője,

³¹ RÁCZ Lilla: *A személy és a dolog fogalmának (lehetséges) változásai a mesterséges intelligencia és a kriptovaluták világában*, Állam és Jogtudomány, LXI évfolyam, 2020, 4. szám, 82-107. o.; GUADAMUZ, A: *Artificial Intelligence and copyright*, WIPO Magazine online, 5/2017.

³² Sztj. 29. §.

³³ Alább ismertetem a Jean-Michel Basquiat által készített alkotás NFT értékesítését és annak jogi aggályait.

kit illet a szerzői jog, hogyan lehet értékesíteni, többszörözni, stb., így magát a védelmet biztosító szabályozás sem tud teljeskörűvé válni.

Számos szerzői jogi aggály merül fel például az online piactereken eladott NFT alapú műalkotásokkal kapcsolatosan. Ahogyan arra korábban már utaltam, nem lehet például egyértelmű választ adni arra a kérdésre, hogy egy NFT megvásárlása, s maga a tranzakció biztosít-e bármilyen hasznosítási jogot vagy egyéb szerzői jogi jogot a vevőnek. Az ugyanis, hogy a vevő megszerzi-e a digitális mű felhasználási jogát, függ a kötött szerződés, a piactér alkalmazott kereskedelmi feltételei, valamint az általános szerződési feltételek tartalmától. Ez az online piacterek és a nemzeti jogok eltérő szabályozása okán nemzetközi magánjogi problémákra is rávilágít. A magáncélú felhasználásra vonatkozó – az információs társadalomban a szerzői és szomszédos jogok egyes vonatkozásainak összehangolásáról szóló 2001/29/EK irányelv (a továbbiakban InfoSoc irányelv)³⁴ 5. cikk (2) bekezdésének b) alpontján alapuló – kivételekben foglaltakon túlmenően a vevő szerzői jogból eredő jogokat nem szerezhet.

Az NFT-kel kapcsolatban felmerülő szerzői jogi problémák egyik példája lehet a Jean-Michel Basquiat amerikai művész „Free Comb with Pagoda”³⁵ című művének tulajdonjogát képviselő NFT felajánlása az OpenSea NFT-piacon. A nyertes ajánlattevőnek az NFT mellett lehetőséget adtak volna a fizikai mű megsemmisítésére, így az NFT „az egyetlen fennmaradt egyedi mű” lehetett volna. A fizikai műalkotást utólag 2012-ben kínálták eladásra a Heritage Auctions aukciós házban Texasban, de akkor eladatlan maradt. 2015-ben egy philadelphiai galérián keresztül magánkézbe került meg nem nevezett összegért. Újabb értékesítéssel a Jean-Michel Basquiat Estate által kiállított eredetiségigazolás mellett a tervek szerint az összes reprodukciós jog is átadásra került volna az NFT megvásárlásával. Noha az ügylet az angol szerzői jog alapján lehetséges, azonban az európai uniós szabályok alapján nem lenne jogszerű, ugyanis sem az Európai Unió szerzői jogi politikája, sem az irányelvek szerint nem megengedett a szerzői jog értékesítése.³⁶ A kialakult jogvita miatt az NFT-t utóbb az eladó akarata ellenére a kereskedelmi forgalomból kivonta az értékesítő.³⁷

Akkorában már hivatkozott InfoSoc irányelv értelmében csak a szerző jogosult arra, hogy a művét képviselő NFT-t készítsen. Ennek oka, hogy a kép feltöltése, amely szükséges ahhoz, hogy egy NFT-t a legtöbb NFT-piacon fel lehessen kínálni, az InfoSoc-irányelv 2. cikke értelmében többszörözésnek minősül, amelyre csak a szerző jogosult, kivéve, ha a szerző e jogát előzetesen harmadik félnek átadta. Máskülönben a sokszorozás és online felületen való közzététel valamint terjesztés sértheti a szerzőnek az InfoSoc-irányelv többszörözési jogra

³⁴ Az Európai Parlament és a Tanács 2001/29/EK irányelve (2001. május 22.) az információs társadalomban a szerzői és szomszédos jogok egyes vonatkozásainak összehangolásáról, HL L 167., 2001. 6. 22., 10-19. o.

³⁵ BASQUIAT, Jean-Michel: *Free Comb with Pagoda*, mixed media on paper, 1986, USA.

³⁶ REMM, Warner: *Hauptsache NFT*, Artmagazine online, 2021.04.27. (artmagazine.cc) (megtekintve: 2023.01.25.); Dr. TÓTH Andrea Katalin: *Az európai szerzői jogi harmonizáció és a territorialitás kérdése*, 2016, Szabadalmi Közlöny, 11. évfolyam 4. szám.

³⁷ BASQUIAT SHAW, Anny: *NFT withdrawn from auction after artist's estate intervenes*, The Art Newspaper, online kiadás, 2021.04.28. Basquiat NFT withdrawn from auction after artist's estate intervenes (theartnewspaper.com) (letöltés ideje: 2023. 01. 25.).

vonatkozó 2. cikk és a nyilvánossághoz közvetítésre vonatkozó 3. cikke szerinti jogait. Az InfoSoc-irányelv 5. cikk (3) bekezdésének j) pontjában foglalt mentesség potenciálisan vonatkozik az NFT-kre, amennyiben az alkotás fizikai műalkotáshoz fűződő jogokat képvisel. Egy NFT felajánlása a token későbbi értékesítésének szándékával online piactéren, szerzői jogi szempontból releváns kérdést feszeget, amennyiben a kapcsolódó alkotás megfelel az eredetiség követelményeinek. További problémaként jelentkezik, hogy a legtöbb intelligens szerződés az NFT létrehozójának automatikus jogdíjfizetést biztosít az NFT bármely jövőbeli eladása esetén. Az ilyen jogdíjfizetés címzettje általában maga az NFT létrehozója, aki viszont nem feltétlenül azonos az NFT által hivatkozott mű szerzőjével. Így, ha egy NFT harmadik fél jogát sérti, akkor az NFT másodlagos piacon történő értékesítésével – a gazdaságilag – ismét sérülnek a műhöz fűződő szerzői jogok.³⁸

6. Összegzés

Tanulmányomban törekedtem az NFT „művészet” és a digitális kulturális világ ezerarcú fogalomhasználatában fogalmi alapok rendezésére. Eklektika figyelhető meg a szabályozás valamint a szakcikkek fogalomhasználatában is, találkozunk digitális műtárgy, digitális alkotás, digitális műalkotás és kultúra kifejezésekkel. Ezen kívül minden egyébvel is, melyet a fantázia szült és a tématerülethez kapcsolódik valamilyen formában. Jelen munkában a terminológiai meghatározásokon kívül az NFT jelenség technikai, szerzői jogi kérdéseire kerestem válaszokat, magyarázatot. Azonban egy folytatás, tehát a tanulmány második részében további területeket vonok vizsgálat alá, így az NFT jelenség dologi- és szerződési jogi kérdéseit.

Számítógépes szoftverek segítségével gyorsan, bárki előállíthat digitális alkotásokat, tartalmakat. Nemcsak egy kép, pixeles ábra, de dalok, műalkotások digitalizált változata, film, képösszeállítás, át- és feldolgozási technikák is jelen vannak életünkben, s segédeszközzel az alkotói ügytelenségek, vagy az ihlet hiánya korrigálható, a hibák pillanatok alatt erénnyé kovácsolhatóak. Éppen ezért, a hagyományos szerzői jogi megközelítés mellett egy újszerű szerzői jog kialakítása indokolt, amely a felhasználói tartalmak – user generated content – szabályozását is hatálya alá vonja.

A felhasználói tartalmak merőben új, eltérő alapokra helyezik a kultúrát és annak mellékágát, a *digitális kultúrát* hívják életre. A technológia és a szerzői jog összefonódása egyértelmű, a két terület kapcsolata a digitális technológiák, az internet elterjedésével hihetetlen mértékben felerősödött.³⁹ A digitális technológiai iparág evolúciós szimbólumának tarott NFT forradalmi változást hoz a digitális alkotások kereskedelme során. Az alkotások adás-vételével foglalkozó szakemberek dolgát megkönnyíti az online piactér nyújtotta lehetőség, azonban e piacon egyelőre minden képlékeny. Az is, hogy mi képvisel igazi értéket, és az is, hogy mi képvisel kizárólag jövedelemforrást mások szemében. Szalai Péter a Forbes magazin hasábjain olvasható cikkben ismertetett véleménye szerint idővel elbukik az, aki a digitális alkotások online térben történő értékesítésében pusztán pénzt lát. az. Török Tünde, a MyMuseum Galéria tulajdonosa, kurátor és művészeti szakértő véleménye, hogy a blokklánc

³⁸ EP Tanulmány, 33. o.

³⁹ MEZEI Péter: *Digitális technológiák, digitális kultúra*, Acta Universitatis Szegediensis: acta juridica et politica, 2008/1. sz., 321-355. o.

alapú technológia nem csodafegyver, csupán egy innovatív módszer, amely egy új értékesítési csatornát nyitott meg. Az NFT piactereket lehet misztifikálni, de önmagában nem fogja megváltoztatni a művészetet.⁴⁰ Én magam úgy vélem, hogy a művészet egyik alapértéke a ráfordított egyéni, eredeti jelleg megmutatkozása. S bár ez egyértelműen elérhető online tartalmak közzététele esetén, számítógépes szoftverek segítségével előállított, egyedi termékek esetén is, a fizikából jól ismert tézis itt is érvényben marad: „ az energia nem vész, csak átalakul”. Számomra ennek jelentése az alkotásokra fordított energia, idő, eredeti jelleg visszatükröződésében áll.

---

⁴⁰ SZALAI Péter: Interjú az FNT felhasználásról a művészetben, *Forbes magazin online*, 2022. május 28. & My Museum Art Galery, Budapest, Piarista köz.